

علایم قیامت

از قرآن کریم استفاده می شود که بر پایی جهان آخرت، تنها به زنده شدن مجدد انسانها نیست بلکه اساساً نظام این جهان، دگرگون می شود و جهان دیگری با ویژگیهای دیگری بر پا می گردد، جهانی که برای ما قابل پیش بینی نیست و طبعاً شناخت دقیقی هم از ویژگیهای آن نمی توانیم داشته باشیم. و آنگاه همه انسانها از آغاز تا پایان خلقت با هم، زنده می شوند و به نتایج اعمالشان می رسند و جاودانه در نعمت یا عذاب می مانند.

و چون آیات مربوط به این بحث، فراوان است و بررسی آنها به درازا می کشد از این رو، تنها به ذکر فشرده مضامین آنها بسنده می کنیم .

وضع زمین و دریاها و کوهها

در زمین، زلزله عظیمی پدید می آید ۱ و آنچه در اندرون آن است بیرون می ریزد ۲ و اجزای آن، متلاشی می گردد، ۳ و دریاها شکافته می شوند، ۴ و کوهها به حرکت در می آیند، ۵ و درهم کوبیده می شوند، ۶ و مانند تل شنی می گردند ۷ و سپس به صورت پشم حلاجی شده در می آیند ۸ و آنگاه در فضا، پراکنده می شوند ۹ و از سلسله کوههای سر به آسمان کشیده، جز سرابی باقی نمی ماند. ۱۰

وضع آسمان و ستارگان

ماه ۱۱ و خورشید ۱۲ و ستارگان عظیمی که بعضی از آنها میلیونها بار از خورشید ما بزرگتر و پر فروغتر است به تیرگی و خاموشی می گریند، ۱۳ و نظم حرکت آنها به هم می خورد، ۱۴ و از جمله ماه و خورشید به هم می پیوندند ۱۵ و آسمانی که هم چون سقف محفوظ و محکمی بر این جهان، احاطه کرده است سست و متزلزل می شود ۱۶ و می شکافد و از هم می دردد ۱۷ و طومار آن درهم می پیچد، ۱۸ و اجرام آسمانی به صورت فلز مذابی در می آید ۱۹ و فضای جهان پر از دود و ابر می شود. ۲۰

شیپور مرگ

در چنین اوضاع و احوالی است که شیپور مرگ، نواخته می شود و همه موجودات زنده می میرند ۲۱ و در جهان طبیعت، اثری از حیات نمی ماند، و وحشت و اضطراب بر جانها سایه می افکند ۲۲ مگر کسانی که از حقایق و اسرار هستی، آگاهند و دلهایشان غرق معرفت و محبت الهی است .

شیپور حیات و آغاز رستاخیز

سپس جهان دیگری که قابلیت بقا و ابدیت داشته باشد، بر پا می شود، ۲۳ و صحنه گیتی با نور الهی روشن می گردد، ۲۴ و شیپور حیات به صدا در می آید ۲۵ و همه انسانها (بلکه حیوانات نیز) ۲۶ در یک لحظه، زنده می شوند ۲۷ و سراسیمه و هراسان ۲۸ همانند ملخها و پروانگانی که در هوا منتشر می شوند ۲۹ با سرعت، ۳۰ به سوی محضر الهی روانه می گردند و همگی در صحنه عظیمی فراهم می آیند ۳۲ و غالباً می پندارند که توفشان در عالم برزخ به اندازه یک ساعت یا یک روز و یا چند روز بوده است. ۳۳

ظهور حکومت الهی و انقطاع سببها و نسبها

در آن عالم، حقایق آشکار می شود ۳۴ و حکومت و سلطنت الهی، ظهور تام می یابد ۳۵ و چنان هیبتی بر خلاق، سایه می افکند که هیچ کس را یاری بلند سخن گفتن نیست، ۳۶ و هر کسی به فکر سرنوشت خویش است و حتی فرزندان از پدر و مادر، و خویشان و نزدیکان از یکدیگر، فرار می کنند، ۳۷ و اساساً رشته نسبها و سببها می گسلد ۳۸ و دوستیهایی که بر پایه منافع و معیارهای دنیوی و شیطانی بوده تبدیل به دشمنی می گردد، ۳۹ و حسرت و پشیمانی از تقصیرهای گذشته، دلها را فرا می گیرد. ۴۰

محکمه عدل الهی

آنگاه دادگاه عدل الهی، تشکیل می شود و اعمال همه بندگان حاضری ۴۱ و نامه های اعمال، توزیع می شود ۴۲ و انتساب هر کاری به فاعل آن، چنان آشکار است که دیگر نیازی نیست که از کسی بپرسند چه کرده ای؟ ۴۳

در این دادگاه، فرشتگان و پیامبران و برگزیدگان خدا به عنوان شهود، حضور دارند ۴۴ و حتی دست و پا و پوست بدنهای گواهی می دهد ۴۵ و حساب همه مردم به دقت، رسیدگی و با میزان الهی، سنجیده می شود ۴۶ و براساس عدل و قسط درباره ایشان داوری می گردد، ۴۷ و هر کس نتیجه سعی و کوشش خود را می یابد، ۴۸ و به نیکوکاران، ده برابر پاداش داده می شود، ۴۹ و هیچ کس بار دیگری را نمی کشد، ۵۰ اما کسانی که دیگران را همراه کرده اند علاوه بر گناهان خودشان، معادل گناهان همراه شدگان را نیز بر دوش می کشند. ۵۱ (بدون اینکه از گناهان آنان کاسته شود) هم چنین عوض و بدلی از کسی پذیرفته نمی شود ۵۲ و شفاعت کسی مقبول نمی گردد ۵۳ مگر شفاعت کسانی که از طرف خدای متعال، ماذون باشند و براساس معیارهای مرضی خدا شفاعت کنند. ۵۴

بسوی اقامتگاه ابدی

سپس حکم الهی اعلام شده ۵۵ نیکوکاران و تبہکاران از یکدیگر جدا می شوند ۵۶ و مومنان ، روسفید و شاد و خندان بسوی بهشت ۵۷؛ و کافران و منافقان ، روسیاه و اندوهگین و با ذلت و خواری به سوی دوزخ، روانه می گردند ۵۸ و همگی از دوزخ ، عبور می کنند ۵۹ در حالی که از چهره مومنان ، نور می تابد و راهشان را روشن می سازد ۶۰ و کافران و منافقان در تاریکی به سر می برند.

منافقاتی که در دنیا با مومنان، اختلاط داشتند آنها را صدا می زنند که رو به سوی ما کنید تا از نور شما استفاده کنیم، و پاسخ می شنوند که باید برای اکتساب نور، به عقب (به دنیا) برگردید! باز می گویند: مگر ما در دنیا با شما نبودیم؟ و پاسخ می شنوند: چرا، در ظاهر با ما بودید ولی خودتان را گرفتار کردید و دلہایتان دچار شک و تردید و قساوت شد و امروز، کارتتان یکسره شده و از شما و از کافران، عوضی پذیرفته نمی شود و سرانجام، کافران و منافقان در کام دوزخ فرو می روند. ۶۱

ہنگامی که مومنان به بہشت، نزدیک می شوند درہای آن گشوده می شود و فرشتگان رحمت به استقبال آنان می آیند و با سلام و احترام، مژده سعادت ابدی به ایشان می دهند. ۶۲ و از سوی دیگر، ہنگامی که کافران و منافقان به دوزخ می رسند درہای آن باز می شود و فرشتگان عذاب، با خشونت آنان را مورد سرزنش قرار داده به ایشان وعده عذاب ابدی می دهند.

پی نوشت ها:

- 1- زلزال ۱/ حج ۱/ واقعہ ۴/ زممل ۱۴/
- 2- زلزال ۲/ انشقاق ۴/
- 3- الحاقہ ۱۴/ فجر ۲۱/
- 4- تکویر ۶/ انفطار ۳/
- 5- کہف ۴۷/ نحل ۸۸/ طور ۱۰/ تکویر ۲/
- 6- الحاقہ ۱۴/ واقعہ ۵/
- 7- زممل ۱۴/
- 8- معارج ۹/ قارعہ ۵/
- 9- طہ ۱۰۵- ۱۰۷/ مرسلات ۱۰/
- 10- کہف ۸/ نبا ۲۰/
- 11- القیامہ ۸/
- 12- تکویر ۱/
- 13- تکویر ۲/
- 14- انفطار ۲/
- 15- القیامہ ۹/
- 16- طور ۱/ الحاقہ ۱۶/
- 17- الرحمن ۳۷/ الحاقہ ۱۶/ زممل ۱۸/ مرسلات ۹/ نبا ۱۹/ انفطار ۱/ انشقاق ۱/
- 18- انبیاء ۱۰۴/ تکویر ۱۱/
- 19- معارج ۸/
- 20- فرقان ۲۵/ دخان ۱۰/
- 21- زمر ۶۸/ الحاقہ ۱۳/ یس ۴۹/
- 22- نمل ۸۷- ۸۹/
- 23- ابراہیم ۴۸/ زمر ۶۷/ مریم ۳۸/ ق ۲۲/

- 24- زمر ۶۹/.
- 25- زمر ۶۸/، كهف ۹۹/ ق ۲۰-۴۲، نبا ۱۸/، نازعات ۱۳/۱۴، مدثر ۸/، صافات ۱۹/.
- 26- انعام ۳۸/، تكوير ۵/.
- 27- كهف ۴۷/، نحل ۷۷/، قمر ۵۰/، نبا ۱۸/.
- 28- ق ۲۰/.
- 29- قارعه ۴/، قمر ۷/.
- 30- ق ۴۴/، معارج ۴۳/.
- 31- يس ۵۱/، مطففين ۳۰/، القیامه ۱۲/، ۳۰، و نیز رجوع كنيد به آیات ((حشر)) و ((نشر)) و ((لقا الله)) و ((رجوع الى الله)) و ((رد الى الله.))
- 32- كهف ۹۹/، تغابن ۹/، نسا ۸۷/، انعام ۱۲/، آل عمران ۹/، هود ۱۰۳/.
- 33- روم ۵۵/، نازعات ۴۶/، يونس ۴۵/، اسرا ۵۲/، طه ۱۰۳ - ۱۰۴، مؤمنون ۱۱۳/، احقاف ۳۵/.
- 34- ابراهيم ۲۱/، العاديات ۱۰/، الطارق ۹/، ق ۲۲/، الحاقه ۱۸/.
- 35- حج ۵۶/، فرقان ۲۶/، غافر ۱۶/، انفطار ۱۹.
- 36- هود ۱۰۵/، طه ۱۰۸/، ۱۱۱/، نبا ۳۸/.
- 37- عبس ۳۴-۳۷، شعرا ۸۸/، معارج ۱۰-۱۴، لقمان ۳۳.
- 38- بقره ۱۶۶/، مؤمنون ۱۰۱/.
- 39- زخرف ۶۷/.
- 40- انعام ۳۱/، مريم ۳۹/، يونس ۵۴/.
- 41- آل عمران ۳۰/، تكوير ۱۴/، اسرا ۴۹.
- 42- اسرا ۱۳/۱۴، الحاقه ۱۹/، ۲۵، انشقاق ۷/، ۱۰.
- 43- الرحمن ۳۹/.
- 44- زمر ۶۹/، بقره ۱۴۳، آل عمران ۱۴۰/، نسا ۴۱/، ۶۹، هود ۱۸/، حج ۷۸/، ق ۲۱/، نحل ۸۴/، ۸۹.
- 45- نور ۲۴/، يس ۶۵/، فصلت ۲۰-۲۱.
- 46- اعراف ۸/، انبيا ۴۷/، مؤمنون ۱۰۲/۱۰۳، قارعه ۶-۸.
- 47- يونس ۵۴/، ۹۳، جاثيه ۱۷/، نمل ۷۸، زمر ۶۹/۷۵.
- 48- النجم ۴۰-۴۱، بقره ۲۸۱/۲۸۶، آل عمران ۲۵/، ۱۶۱، انعام ۷۰/، هود ۱۱۱/، ابراهيم ۵۱/، طه ۱۵/، غافر ۱۷/، جاثيه ۲۲/، طور ۲۱، مدثر ۳۸/، يس ۵۴/، زمر ۲۴/.
- 49- انعام ۱۶۰/.
- 50- النجم ۳۹/، انعام ۱۶۴/، فاطر ۱۸/، زمر ۷.
- 51- النحل ۲۵/، عنكبوت ۱۳/، ضمناً از اینجا می توان حدس زد كه كسانی هم كه موجب هدايت ديگران شده اند ثواب مضاعف خواهند داشت چنان كه صريحاً در روايات آمده است.
- 52- بقره ۴۸/، ۱۲۳، آل عمران ۹۱/، لقمان ۳۳، مائده ۳۶/، حديد ۱۵/.
- 53- بقره ۴۸/، ۲۵۴، ۱۲۳، مدثر ۴۸/.
- 54- انبيا ۲۸/، بقره ۲۵۵/، يونس ۳/، مريم ۸۷/، طه ۱۰۹/، سبا ۲۳/، زخرف ۸۶/، النجم ۲۶/.
- 55- اعراف ۴۴/.
- 56- انفال ۳۷، روم ۱۴/۱۶، ۴۳، ۴۴، شوری ۷/، هود ۱۰۵-۱۰۸، يس ۵۹/.
- 57- زمر ۷۳/، بقره ۲۵۵/، يونس ۳/، مريم ۸۵/، القیامه ۴۲/۲۴، مطففين ۲۴/، غاشيه ۸/، عبس ۳۸/۳۹.
- 58- زمر ۶۰/، ۷۱، آل عمران ۱۰۶، انعام ۱۲۴، يونس ۲۷/، مريم ۸۶/، طه ۱۰۱/۱۲۴-۱۲۶، ابراهيم ۴۳/، قمر ۸/، معارج ۴۴/، غاشيه ۲/، اسرا ۷۲/۹۷، عبس ۴۰ و ۴۱.
- 59- مريم ۷۱-۷۲.
- 60- حديد ۱۲/.
- 61- حديد ۱۳-۱۵، نسا ۱۴۰/.
- 62- زمر ۷۳، رعد ۲۳-۲۴.